מב א ב מיי' פ"ה מהלכות עבודת יום"כ הלכה ג:
מג ג סס פ"ד הלכה ח:
מד ד ה מיי' פ"ד מהל' בית הבחירה הלכה ב:
מה ו מיי' סס פ"ג הלכה יב:

רבינו חננאל

ותיפוק ליה דפר כהן גדול אשר לו אשר לו כתוב ביה, הכתוב שנה אשר לו לעכב שלא יביא משל צבור ולא משל אחיו הכהנים אלא משלו ממש. ואמרינן ואי לא קנו להו לכהנים בפר היכי מתכפרי ביה אלא משום דאמרינן בי גזא דכהן גדול אפקריה רחמנא גבי כהנים, ש"מ (קמיה) [קניה] אית להו בגויה. **היה מהלך בהיכל וכו'.** סוגיא דשמעתא, במשכן היתה פרוכת אחת מבדלת בין הקודש ובין קודש הקדשים. במקדש ראשון היה במקום הפרוכת כותל רחבו אמה, במקדש שיני נסתפק להן זו האמה מקום הכותל או כלפנים קדושתה, או כהיכל. לפיכך עשו ב' פרוכות ובינתים אמה והיתה נקראת אמה טרקסין והוא לשון יון פנים וחוץ. וכך מפורש בתלמוד ארץ ישראל. ור' יוסי פשיטה ליה דקדושתיה כקדושת ההיכל. ת"ר בין המזבח למנורה היה מהלך כהן גדול בשעה שהיה נכנס לבית קודש הקדשים ו) דברי ר' מאיר. מאי טעמא קסבר פתח הקדש בכותל טרקסין בדרום היה פתוח, והמנורה נתונה בדרום, לפיכך כיון שהיה נכנס בהיכל והפתח בדרום היה מהלך כנגדו בין מזבח הזהב למנורה עד הפתח. ובין המנורה למזבח הזהב שש אמות, שהיה רוחב הבית כ' אמות, והייתה המנורה נתונה בדרום משוכה מן הכותל ב' אמות ומחצה. והשלחן היה נתון בצפון משוך ב' אמות ומחצה, הרי ה' אמות, ומקום המזבח והמנורה והשולחן בשלש אמות, והמזבח ממוצע ביניהן. נמצא ביניהן השיעור שאמרנו. ולפיכך לא היה מהלך בין הכותל למנורה שהיה מקום צר ב' אמות ומחצה ומטנפי בגדיו מן המנורה, והיה מהלך בין המנורה למזבח שהמקום מרווח ולא יבא להתחבר במנורה כדי שיטנפו כליו. ור' יוסי אומר בין שלחן לכותל היה מהלך, קסבר פיתחא דכותל המבדיל בין ההיכל ובין קודש קדשים ג) בצפון קאי, שנכנס מהלך כנגדו ונכנס בקדש אצל הארון. ופשוטה היא. **אבל** ר' יהודה שהיה אומר בין המזבח לשולחן היה מהלך אמר מאי טעמא, אי קסבר פתחא בדרום קאי ליעביד כר' מאיר. אי קסבר פיתחא בצפון קאי ניעביד כר' יוסי. לפיכך הוצרכנו לפרש טעמו **ואמרינן** לעולם ר' יהודה פתחא בצפון קאי, וקסבר שולחנות בצפון ודרום היו מונחין ומפסקי ליה ולא מתעייל ליה. ומפורש כך במנחות פרק שתי הלחם באחריתו, ת"ר מזרח ומערב מונחין דברי רבי, ר' אליעזר בר"ש אומר צפון ודרום, מ"ט דרבי גמר ממנורה מה מנורה מזרח ומערב כו'. ואמרינן התם בשלמא [למ"ד מזרח ומערב היינו דהוו יתיבי עשרה בעשרים, אלא] למאן דאמר צפון ודרום עשרה בעשרין היכי יתבי כהנים היכי הוו עיילי. **ופרקינן** מי סברת דרא חדא הוו, תרי דרי הוו כו', וכיון שלא היה יכול ליכנס בין שלחן לכותל היה מהלך בין השלחן ולמזבח. **איבעית אימא** לעולם מזרח ומערב היו מונחין, ויש לו ריוח להלך בין שלחן לכותל, אלא אינו דרך ארץ ליכנס אדם ולעבור כנגדו עד שיטה כמעט, לפיכך מטה כמעט ומהלך.

ו) גי' רבינו ז"ל דברי ר"מ וכ"ה בירושלמי. ג) נראה דל"ל בצפון קאי לפיכך מהלך כנגדו וכו'.

שסותרין זו את זו ובתרי תנאי בהרבה מקומות יש דבר אחר אחר דבר אחר דמקרא אחד יוצא לכמה טעמים אבל כי האי גוונא לא אשכחן ונראה לי דההיא דרשא דספרי כרבי אתיא וה"פ אי אינו אלא על פסח שני כלומר שלא יתחייב כרת אראשון לחודיה אלא אפסח שני משום דקרא בפרשת פסח שני כתיב וינעא דאפסח שני חייב כרת אפילו היכא דשגג בראשון והזיד בשני ואם בראשון אפילו הזיד בראשון ושגג בשני אמרת איזהו במועדו זה ראשון כלומר אינו סברא כלל לומר דאשני קאי ולא אראשון דעיקר במועדו בראשון כתיב ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו וא"כ קאי נמי אראשון ואי לא כתב חטאו ישא הוה אמינא אראשון לחודיה קאי השתא דכתיב חטאו ישא דרש ליה נמי בפסח שני כדאיתא בפ' מי שהיה טמא וגלי לן חטאו ישא דבמועדו אתרוייהו קאי ואי לא כתיב במועדו הוה אמינא דכרת אפסח שני לחודיה קאי והשתא קאמר שפיר דבר אחר במועדו אינטריך למימר דפסח שני דוחה שבת עוד נראה לקיים הכל דהא דדחי שבת נפקא לן מכלל חוקת ומבמועדו דאי מכלל חוקת איכא למימר כדפרישית לעיל ואי מבמועדו איכא למימר כדפר' לעיל להכי לריכי תרוייהו ובא זה ולימד על זה ובא זה ולימד על זה מיהו לרבי נתן מכלל חוקת לחודיה נפקא:

תיפוק לי דאשר לו אמר רחמנא משלו הוא מביא דתניא

בו'. תימה לי מאי אינטריך לאתויי בריתא לומר דדרשינן הכי משלו הוא מביא כל שכן אי לא דרשינן הכי א]לא הוה דרשינן אשר לו שהוא מתכפר לו דתקשי לך טפי ועוד דבכל הספריס ישנים גרסינן בסמוך שאני בי גזא דאהרן ול"ג אלא אלא שרש"י גרס אלא ונראה לי דהכי פירושו תיפוק לי דאשר לו אמר רחמנא דמשמע שהוא מתכפר בו ומשמע אבל אחרייני לא מכפרי ומשני האי אשר לו דרשינן משלו הוא מביא אבל לעולם אימא לך דאינהו נמי מכפרי מקיבעא כדתניא וכו' והדר פריך ולטעמיך הא דמייתי מברייתא דלא דרשינן ליה להאי אשר לו לומר שהוא נבדו מתכפר בו אלא לומר משלו הוא מביא ומברייתא משמע דאחיו מתכפרין בו מה תירצת לי בזה והא הא בהא תליא כיון דמודית לי דמשלו הוא מביא א"כ אחיו הכהנים לא מכפרי ביה דאי לאו דקנו ליה בגויה היכי מכפרי ביה ומשני שאני בי גזא וכו':**

טרקסין. פרש"י פנים [וחוץ] וי"מ טרקסין מלשון טרוקו גלי (ברכות כח.) שסגור היה לפנים הימנו הלוחות שניתנו בסיני ו):

ועבוד שתי פרוכת. תימה ולעבוד פרוכת אחת שעוביה אמה ולי נראה דמשמע להו לרבנן פי' דקרא והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש וגו' (שמות כו) שמצד חיצון של פרוכת יהא קדש ומתחילת עוביה ולפנים יהא הכל קדש קדשים ולהכי לא מצי למיעבד פרוכת אחת שעוביה אמה ולאוקומה במקום אמה טרקסין דילמא קדושתה כלאחוץ ומצא דמתחילת עוביה ולפנים אינו הכל קדש קדשים אע"ג דבמקדש ראשון אוקומה התם אמה טרקסין ע"פ הדבור עביד לכתיב הכל בכתב ואי בעו למיעבד פרוכת צריכין לעשות כמו שעשו במשכן כדאיתא בפ' קמא דבבא בתרא (דף ג:) גמירי אי כוליה בפרוכת אי כוליה בבנין הכי נמי גמירי דאי בעי למיעבד פרוכת ליעבדו כי היכי דעבדו במשכן דמתחילת עובי הפרוכת ולפנים הוה קדש קדשים אבל השתא דעבוד שתי פרוכת ניחא חדא אוקמוה בתחילת מקום אמה טרקסין והשניה בסוף אמה טרקסין בקדש הקדשים בסוף חצי העשרים של קודש הקדשים נגד החוץ דבוקה למקום סוף אמה טרקסין דאי מקום אמה טרקסין כלפנים הרי מעובי פרוכת החיצונה ולפנים הוה קדשי הקדשים הכל ואי מקום אמה טרקסין כלחוץ מעובי הפרוכת השניה ולפנים הוי קדשי הקדשים אבל רבי יוסי סבירא ליה והבדילה הפרוכת היינו בין חצי לחצי דחצי שחוצה לה קדש וחצי שלפנים הימנה קדשי הקדשים דעביד עוביה אמה אי נמי דילמא פשיטא ליה דקדושת אמה טרקסין כלפנים נמצא דלדידיה דמתחילת עוביה ולפנים הוי קדש קדשים:**

ותיפוק לי. בעינא דרבי אלעזר דלעיל דפר יום"כ דהכהנים בקופיא הוא דמתכפרי ביה דהא אשר לו כתב ביה תלתא זימני למעוטי ליבור ואחיו הכהנים דלא מדידהו אתי. תלתא אשר לו כתיבי ביה בתרי קראי והקריב אהרן וגו' והקריב תניינא ושחט את פר החטאת אשר לו: **אלא שאני בי גזא וכו' גרסינן: אפקוריה אפקריה.** לגבי הך כפרה: **מתני' מהלך בהיכל.** נכנס ומהלך לתוכו למערב: **שתי הפרוכת.** פרוכות ו) מן הצפון לדרום אחת חיצונה ואחת פנימית: **וציינן.** אויר אמה: **גמ' אמה טרקסין.** כך נקראת כותל מחילה ז) שהפסיק במקדש ראשון אצל במקדש שני שהיה גבוה ח) (מאה) אמה לא עשאוהו לפי שלא היו עוביה אלא אמה ואינה יכולה לעמוד בגובה ט) (מאה) אמה ולהוסיף על עוביה אי אפשר דכתיב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל (דה"ל כח): **ואיסתפקא להו.** במקום המחילה אי כלפנים אי כלחוץ: **ועבוד שתי פרוכת.** לקלוט ביניהן אויר מקום המחילה: **בין המזבח ולמנורה היה מהלך.** כשבא ליכנס היה בוקע בהיכל דרך הדרום להלך בין מזבח הפנימי ולמנורה שהיא בדרום והולך עד הפרוכת: **בין שולחן ולמזבח.** דרך הצפון: **רבי יוסי היא.** דאמר במתני' לא היתה אם אלא פרוכת אחת ואצל הכותל הצפוני היה ראשה כפול ופרופה בקרס זהב כלפי החוץ וזו נכנסין לפני ולפנים כדתני מתני' אליבא דרבנן החיצונה פרופה מן הדרום הפנימית מן הצפון ורבי יוסי דאמר אין אם אלא אחת פריפתה בצפון היא דבהא לא פליג דכניסתו לתוך חצי בית קדשי הקדשים בצפון הוה: **פיתחא בדרום קאי.** דשתי פרוכת היו אם והחיצונה פרופה מן הדרום כדתנן מתני' ולקמן [נב.] פליג לר' יהודה ניעול בין מנורה לכותל: **שולחנות צפון ודרום מונחין.** עשר שולחנות עשה שלמה שנאמר (דה"ב ד) חמש מימין וחמש משמאל ותניא במנחות (צח:) אי אפשר לומר חמש מימין הפתח וחמש משמאל הפתח אשם אתה אומר כן מצינו שולחן בדרום והתורה אמרה והשולחן תתן על צלע צפון (שמות כו) אלא של משה באמצע חמש מימינו וחמש משמאלו ופליגי בה תנאי איכא למאן דאמר מזרח ומערב מונחין ואיכא למאן דאמר צפון ודרום מונחין וי"מ סבירא ליה כמאן דאמר צפון ודרום. דאשי שולחנות מן הצפון לדרום היו חמש בשורה אחת פונות ראשה של זו לראשה של זו והשולחן אמתים ארכו הרי עשר אמות ועל כרחך צריך היה לסמוך ראש השולחן הצפוני לכותל שאם אתה מושכו להלן מן הכותל נמצא מן השולחן הדרומי מקצתו יושב בדרום שההיכל רחבו עשרים אמה נמצא צפון שלו עשר אמה ואי אפשר להיות כלוס מן השולחן בדרום הלכך מפסקי שולחנות את הדרך ולא מתעייל ליה בין שולחן לכותל ואם תאמר אף בין המזבח לשולחן אין דרך שהרי המזבח באמצע ההיכל וראש השולחן הדרומי סמוך למזבח הא אמרן בפרק אמר להם הממונה (לעיל דף לג:) שאין המזבח מכוון כנגד השולחן אלא משוך קימעא כלפי חוץ: כדכתיב הכל בכתב ואי בעו למיעבד פרוכת צריכין לעשות כמו שעשו במשכן כדאיתא בפ' קמא דבבא בתרא (דף ג:) גמירי אי כוליה בפרוכת אי כוליה בבנין הכי נמי גמירי דאי בעי למיעבד פרוכת ליעבדו כי היכי דעבדו במשכן דמתחילת עובי הפרוכת ולפנים הוה קדש קדשים אבל השתא דעבוד שתי פרוכת ניחא חדא אוקמוה בתחילת מקום אמה טרקסין והשניה בסוף אמה טרקסין בקדש הקדשים בסוף חצי העשרים של קודש הקדשים נגד החוץ דבוקה למקום סוף אמה טרקסין דאי מקום אמה טרקסין כלפנים הרי מעובי פרוכת החיצונה ולפנים הוה קדשי הקדשים הכל ואי מקום אמה טרקסין כלחוץ מעובי הפרוכת השניה ולפנים הוי קדשי הקדשים אבל רבי יוסי סבירא ליה והבדילה הפרוכת היינו בין חצי לחצי דחצי שחוצה לה קדש וחצי שלפנים הימנה קדשי הקדשים דעביד עוביה אמה אי נמי דילמא פשיטא ליה דקדושת אמה טרקסין כלפנים נמצא דלדידיה דמתחילת עוביה ולפנים הוי קדש קדשים:**

ואינו יוצא לחולין ליגזז וליעבד. חדא מילתא היא שחלה על בעל מום קבוע לענין שאינו יוצא לחולין ליגזז וליעבד. ע"כ לדף נ' ע"ב

שייך לדף נא ע"א **ונוקמה בפסח.** הקשה ה"ר (אלעזר) [אלחנן] דבפסח היכי מיתוקמא הא קתני שהא בציבור כביחיד, ואי בעי למימר כמו שהוא ביחיד בפסח שני כן הוא בציבור כראשון, אדרבה הראשון עיקר. ואומר רבינו אלר' נתן דאמר בפסחים (עח, ב) כל ישראל יוצאין בפסח אחד אתי שפיר דאכילה לא מעכבא, והכי קאמר הוא בציבור ואע"ג שאין כולם אוכלין כביחיד. והוה אלי לפנויי דלית ליה דר' נתן, וכמה מצוות יש בפסחים דלית להו כר' נתן. **פסח שני מי דחי (שבת ו) בטומאה.** ואע"ג דר' יהודה קאמר בסמוך ודוחה את הטומאה, מ"מ סתם משנה בפרק מי שהיה [בפסחים לה, א] דלא דחי טומאה. מ"ר. ע"כ מעמוד קודם

ת"ל **אשר לו הכתוב שנה עליו לעכב.** ומ"מ אימא דלו שני לעכב בשל ציבור ולו שלישי בשל אחיו הכהנים למלה. י"ל דעפי משמע לו שני לו ממש מלעכב בשל ציבור. מ"ר. **מספקא ליה קדושתיה אי כלאחוץ ולכך עבוד שתי פרכות.** ולר' יוסי לא מספקא ליה לכך

מסורת הש"ס

ח) שבועות יד., ט) [מנחות יט. וש"נ], ו) [עי' תוס' פ"ב לג: ד"ה מאן דאמר ג"כ הכא], ז) [לקמן נט.], ח) מנחות צח:. ו) בס"ת: פרוסות, ז) [עי' פירש"י לקמן נב. ד"ה טרקסין], **ח)** [התוי"ט בפרי מ' ע"ש], **ט)** [מ' אמה כ"כ התוי"ט ע"ש], י) [עי' תוס' פ"ב ג. ד"ה טרקסין ובערוך כתב דבלשון יון הוא טרקסין פניס וחוץ כלומר מספקא להו אי כלפנים אי כלחוץ וכך מפורש בירושלמי עכ"ל ועי' רש"י גיטין פח. ד"ה דרך טרקסמון וכ' ודומה לי שהוא לשון יוני כמו טרקסין ע"ש],

תורה אור השלם

1. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ:
ויקרא טז ו
2. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ:
ויקרא טז יא
3. וְנָתַתָּה אֶת הַפָּרֹכֶת תַּחַת הַקְּרָסִים וְהֵבֵאתָ שָׁמָּה מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶת אֲרוֹן הָעֵדוּת וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים:
שמות כו לג

הגהות הב"ח

(א) גמ' היכי מכפר להו אף בקופיא אלא שאני: **(ב)** שם גבי אחיו הכהנים ויש לומר דמתכפרה בקביעותא מתני' וכו':

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה תיפוק לי וכו' כ"ש אי לא דרשינן הכי לא. נמתק לא בתרא וכ"כ ל"ל אלא. וכ"כ הש"י יעוש"ה:

מוסף רש"י

אשר לו. תלתי כתיבי בפר (שבועות יד.). **ת"ל אשר לו.** תנייא (שם). **ת"ל שוב אשר לו.** השלישי לעכב (שם). **לבין שתי הפרוכות.** שהיו במקדש שני במקום אמה טרקסין שעשה שלמה בבנין ראשון, ואנשי הגולה עשו את ההיכל גבוה מאד ולא יכול בנין בעובי אמה להתקיים בגובה כזה, ולהרחיבו לא יכלו לפי שמקצרים את ההיכל או את קדשי הקדשים, ועשו שתי פרוכות וציירום אמה (כתובות קו.).

תום' ישנים

משא"כ בתמורה דלא דחיא שבת. ותימה לרבינו מדתנן פרק מי שהיה טמא [בפסחים לו, ב] הפסח שנמצא קודם שחיטת הפסח ירעה וכן תמורתו, פירוש שנראה לשחיטת הפסח ונדחה כיון ששחט אחר שוב אין מוחר ונראה, משמע הא אם שחט התמורה לשם פסח דמהני, ואם כן כשחל ערב פסח להיות בשבת קרבה לשם פסח ודחיה שבת. ואומר רבינו דאינה